

ส.ม.ค.

การประเมินความเสี่ยง
การทุจริตและประพฤติมิชอบ
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา
(องค์การมหาชน)

คำนำ

ตามที่ สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ (ป.ป.ท.) ได้ขับเคลื่อนให้หน่วยงานภาครัฐมีมาตรการ ระบบ หรือแนวทางในการบริหารจัดการความเสี่ยงของการดำเนินงานที่อาจก่อให้เกิดการทุจริต โดยมีศูนย์ปฏิบัติการต่อต้านการทุจริต (ศปท.) เป็นกลไกหลักในการขับเคลื่อนหน่วยงานภายในสังกัด /กำกับ ทั้งหน่วยงานระดับกรม/เทียบเท่า รัฐวิสาหกิจ องค์กรมหาชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และจังหวัด เพื่อเป็นการพัฒนาประสิทธิภาพให้การประเมินความเสี่ยงการทุจริต เป็นเครื่องมือลดคดีการทุจริตในภาครัฐตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕ สำนักงาน ป.ป.ท. จะทำการประเมินเชิงคุณภาพในการบริหารความเสี่ยงการทุจริตหน่วยงานภาครัฐ เพื่อให้มีการนำไปสู่การปฏิบัติให้เห็นผลเป็นรูปธรรมเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับหน่วยงานภาครัฐ

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) จึงได้ดำเนินการประเมินความเสี่ยงการทุจริตและประพฤติมิชอบ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕ และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะร่วมเป็นส่วนหนึ่งในการขับเคลื่อนและเพิ่มประสิทธิผลของการบริหารความเสี่ยงการทุจริตของหน่วยงานภาครัฐได้อย่างแท้จริงตามที่ สำนักงาน ป.ป.ท. กำหนดเป้าหมายไว้

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา
(องค์การมหาชน)

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	ก
ส่วนที่ ๑ ความเป็นมา	๑
ส่วนที่ ๒ แนวทางการประเมินความเสี่ยงการทุจริต	๔
๒.๑ กรอบตามหลักมาตรฐาน COSO	๔
๒.๒ กรอบตาม COSO ๒๐๑๗ (COSO ERM ๒๐๑๗)	๖
๒.๓ การประเมินความเสี่ยงการทุจริตมีความแตกต่างจากการตรวจสอบภายในอย่างไร	๘
๒.๔ วิธีการประเมินความเสี่ยงการทุจริต	๘
๑) ขั้นตอนที่ ๑ การกำหนดเกณฑ์การประเมินความเสี่ยงการทุจริต	๘
๒) ขั้นตอนที่ ๒ การประเมินความเสี่ยงการทุจริต	๑๑
๓) ขั้นตอนที่ ๓ การจัดทำแผนบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริต	๑๒
ส่วนที่ ๓ การขับเคลื่อนการประเมินความเสี่ยงการทุจริตประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๕	๑๔
๓.๑ กระบวนการ/โครงการ ที่ต้องทำการประเมินความเสี่ยงการทุจริต	๑๔
๓.๒ กลุ่มเป้าหมายและการขับเคลื่อน	๑๕
๓.๓ กำหนดการรายงาน	๑๕
๓.๔ แบบรายงาน	๑๖
๓.๕ ประเภทและระดับความเสี่ยง	๑๖
๓.๖ เกณฑ์การประเมิน	๑๗
๓.๗ แนวทางการจัดทำมาตรการควบคุมความเสี่ยงการทุจริต	๒๑
ส่วนที่ ๔ การประเมินความเสี่ยงการทุจริตและประพจน์มิชอบของสำนักงาน	
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕	
๔.๑ แผนบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริต/แผนรองรับความเสี่ยง	
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕	๒๕
๔.๒ แบบรายงานการประเมินความเสี่ยงการทุจริตประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕	๒๗

ส่วนที่ ๑ บทนำ

ความเป็นมา

เมื่อวันที่ ๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐ นายกรัฐมนตรี ได้เห็นชอบตามข้อเสนอของสำนักงาน ป.ป.ท. ให้รัฐบาลประกาศให้ปี ๒๕๖๐ เป็นปีแห่งการอำนวยความสะดวกทางธุรกิจ ต่อด้านการรับสินบนทุกรูปแบบ ตามที่ สำนักงาน ป.ป.ท. ได้สรุปรายงานผลการวิเคราะห์ดัชนีชี้วัดภาพลักษณ์คอร์รัปชัน ประจำปี พ.ศ. ๒๕๕๙ (Corruption Perceptions Index ๒๐๑๖) โดยบทสรุป พบว่าแหล่งการประเมินที่เกี่ยวข้องกับการอำนวยความสะดวกทางธุรกิจมีคะแนนลดลงอย่างมาก สำนักงาน ป.ป.ท. ได้นำเสนอแนวทางการขับเคลื่อนปีแห่งการอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุมัติ อนุญาตของทางราชการ ต่อด้านการรับสินบนทุกรูปแบบ ต่อที่ประชุมคณะกรรมการต่อต้านการทุจริตแห่งชาติ (คตช.) ครั้งที่ ๑/๒๕๖๐ เมื่อวันที่ ๑๕ มีนาคม ๒๕๖๐ โดยคณะรัฐมนตรีมีมติเมื่อวันที่ ๔ เมษายน ๒๕๖๐ รับทราบมติคณะกรรมการต่อต้านการทุจริตแห่งชาติ (คตช.) ตามที่สำนักงาน ป.ป.ท. เสนอ (ปัจจุบันกลไกคณะกรรมการต่อต้านการทุจริตแห่งชาติ (คตช.) ได้ยกเลิกแล้ว โดยได้ปรับหน้าที่และอำนาจมารวมศูนย์ไว้ที่ศูนย์อำนวยการต่อต้านการทุจริตแห่งชาติ (ศอตช.) ให้เป็นกลไกการป้องกันและแก้ไขปัญหาการทุจริตระดับชาติ ตามคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรีที่ ๓๕๘/๒๕๖๒ ลงวันที่ ๓ ธันวาคม ๒๕๖๒ เรื่อง จัดตั้งศูนย์อำนวยการต่อต้านการทุจริตแห่งชาติ)

สืบเนื่องจากผลการวิเคราะห์ดัชนีชี้วัดภาพลักษณ์คอร์รัปชัน (ตั้งแต่ยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ระยะที่ ๓ สำนักงาน ป.ป.ช. ได้เปลี่ยนเป็นเป็นดัชนีการรับรู้การทุจริต) ประจำปี พ.ศ. ๒๕๕๙ พบว่า แหล่งการประเมินที่เกี่ยวข้องกับการอำนวยความสะดวกทางธุรกิจ ทั้งหมด ๔ แหล่ง มีคะแนนลดลงอย่างมากในปี ๒๕๕๙ คือ GI ได้ ๒๒ คะแนน (ปี ๒๕๕๘ ได้ ๔๒ คะแนน ลดลง ๒๐ คะแนน) WEF ได้ ๓๗ คะแนน (ปี ๒๕๕๘ ได้ ๔๓ คะแนน ลดลง ๖ คะแนน) PERC ได้ ๓๘ คะแนน (ปี ๒๕๕๘ ได้ ๔๒ คะแนน ลดลง ๓ คะแนน) และ EIU ได้ ๓๗ คะแนน (ปี ๒๕๕๘ ได้ ๓๘ คะแนน ลดลง ๑ คะแนน) ซึ่งเป็นแหล่งการประเมินที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์ว่าภาคธุรกิจเกี่ยวข้องกับการทุจริต การจ่ายเงินสินบน ในกระบวนการต่าง ๆ ดังนั้นสะท้อนให้เห็นว่า ในสายตานานาชาติยังไม่เกิดความเชื่อมั่นในความโปร่งใสของการดำเนินการธุรกิจในประเทศไทยโดยยังปรากฏการเรียกรับสินบนจากนักธุรกิจที่เข้ามาลงทุนในประเทศไทยอย่างรับรู้ได้ อีกทั้งยังสอดคล้องกับสถานการณ์การทุจริตของประเทศไทย เมื่อปี ๒๕๕๙ โดยเมื่อวันที่ ๑๙ มกราคม ๒๕๖๐ ศูนย์พยากรณ์เศรษฐกิจและธุรกิจ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย ได้เปิดเผยผลการสำรวจดัชนีสถานการณ์คอร์รัปชันไทย (Corruption Situation Index : CSI) ในรอบ ๖ เดือน มีประเด็นที่เกี่ยวข้องสอดคล้องกับผลการประเมิน CPI ด้วยเช่นกัน ในเรื่องของร้อยละการจ่ายเงินพิเศษที่ผู้ประกอบการต้องจ่ายในการทำธุรกิจกับภาครัฐ โดยเฉลี่ยอยู่ที่ร้อยละ ๑ - ๑๕ ซึ่งจากการสำรวจก่อนวันที่ ๒๒ พฤษภาคม ๒๕๕๗ พบว่าอยู่ที่ร้อยละ ๑๕ - ๒๕ และหลังเดือนพฤษภาคม ๒๕๕๗ จนถึงรอบการสำรวจ ณ เดือนธันวาคม ๒๕๕๙ เฉลี่ยอยู่ที่ร้อยละ ๑ - ๑๕ มาโดยตลอด สะท้อนให้เห็นว่า

การจ่ายเงินพิเศษเพิ่มอาจเริ่มกลับมารุนแรงขึ้น สำนักงาน ป.ป.ท. ได้วางกรอบแนวทางขับเคลื่อนหน่วยงานภาครัฐ และรัฐวิสาหกิจที่เกี่ยวข้องกับการค้า การลงทุน จำนวน ๔๖ หน่วยงาน ให้ทำการประเมินความเสี่ยงการทุจริตในการพิจารณาอนุมัติ อนุญาตของทางราชการ อย่างน้อยหน่วยงานละ ๑ กระบวนงาน โดยสำนักงาน ป.ป.ท. จัดพิธีลงนามบันทึกข้อตกลงว่าด้วยการเป็น แนวร่วมปฏิบัติของภาครัฐขับเคลื่อนปีแห่งการอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุมัติ อนุญาตของทางราชการต่อต้านการรับสินบนทุกรูปแบบ ร่วมกับหน่วยงานภาครัฐ หน่วยงานรัฐวิสาหกิจที่เกี่ยวข้องกับการค้าการลงทุน ๔๖ หน่วยงาน เมื่อวันที่ ๒๐ ธันวาคม ๒๕๖๐ ณ อิมแพ็ค ชาเลนเจอร์ เมืองทองธานี จังหวัดนนทบุรี โดยมีนายวิษณุ เครืองาม รองนายกรัฐมนตรี เป็นประธานในพิธีพร้อมปาฐกถาพิเศษ “ความคาดหวังในความร่วมมือของหน่วยงานภาครัฐในการต่อต้านการรับสินบนทุกรูปแบบ”

แผนปฏิรูปประเทศด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ (พ.ศ. ๒๕๖๑-๒๕๖๕) ประเด็นปฏิรูปที่ ๒ ด้านการป้องกันและปราบปราม ได้กำหนดให้ ศูนย์ปฏิบัติการต่อต้านการทุจริต (ศปท.) ดำเนินการวางระบบการประเมินความเสี่ยงต่อการทุจริตประพฤติมิชอบในส่วนราชการเป็นประจำทุกปี และรายงานผลการปฏิบัติต่อผู้บังคับบัญชา หรือตามระยะเวลาที่กำหนด

ดังนั้น เพื่อให้เป็นการขับเคลื่อนการประเมินความเสี่ยงการทุจริตอย่างเป็นระบบและสามารถนำไปสู่ผลสัมฤทธิ์และเป็นเครื่องมือหนึ่งในการยกระดับดัชนีการรับรู้การทุจริต (Corruption Perceptions Index : CPI) สำนักงาน ป.ป.ท. ในฐานะเลขานุการ ศอตช. จึงได้พัฒนาแนวทางการดำเนินการเพื่อวางระบบการประเมินความเสี่ยงต่อการทุจริตประพฤติมิชอบในส่วนราชการ ขับเคลื่อนผ่าน ศปท. โดยสำนักงาน ป.ป.ท. ได้เริ่มและขับเคลื่อนการประเมินความเสี่ยงการทุจริต ตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๑ เป็นต้นมา

โดยมีกรอบแนวความคิดที่ใช้ควบคู่กับการบริหารจัดการองค์กรที่เชื่อว่าสามารถนำไปสู่การลดการทุจริตประพฤติมิชอบและนำพาหน่วยงานไปสู่การเป็นหน่วยงานใสสะอาดเป็นที่ยอมรับ คือแนวคิดตามหลักธรรมาภิบาลที่ดี (Good Governance) ซึ่งเป็นปัจจัยพื้นฐานสำคัญในการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพ โปร่งใสและน่าเชื่อถือ โดยเฉพาะหลักการควบคุมการทุจริตคอร์รัปชัน (Corruption Control) หมายถึง การไม่กระทำและไม่สนับสนุนการทุจริต พร้อมทั้งร่วมมือกันควบคุมไม่ให้เกิดการทุจริตในองค์กร ซึ่งเป็นตัวชี้วัดหนึ่งในการวัดสถานะธรรมาภิบาล (The Worldwide Governance Indicators (WGI) ของธนาคารโลก (World Bank) ทั้งนี้การนำเครื่องมือประเมินความเสี่ยงการทุจริตมาใช้ในองค์กรจะช่วยเป็นหลักประกันองค์กรในระดับหนึ่งว่าการดำเนินการขององค์กรจะไม่มีทุจริต หรือในกรณีที่พบกับการทุจริตที่ไม่คาดคิดโอกาสที่จะประสบปัญหาก็น้อยกว่าองค์กรอื่น หรือหากเกิดความเสียหายขึ้น ก็จะเป็นความเสียหายที่น้อยกว่าองค์กรที่ไม่มีการนำเครื่องมือประเมินความเสี่ยงการทุจริตมาใช้เพราะได้มีการเตรียมการป้องกันล่วงหน้าไว้

กรอบแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ แผนแม่บทที่ ๒๑ การต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบที่มุ่งเน้นให้ภาครัฐมีความโปร่งใส ปลอดการทุจริตและประพฤติมิชอบ” โดยดัชนีการรับรู้การทุจริตของประเทศไทยอยู่ในอันดับ ๑ ใน ๒๐ หรือมีคะแนนประมาณ ๗๓ คะแนน ภายในช่วงปี พ.ศ. ๒๕๗๖ – ๒๕๘๐ แผนย่อยที่ ๑ การป้องกันการทุจริตและประพฤติมิชอบ ปรับ “ระบบ” เพื่อลดจำนวนคดีทุจริตและประพฤติมิชอบในหน่วยงานภาครัฐ โดยการพัฒนาเครื่องมือ เพื่อสร้างความโปร่งใส

มุ่งเน้นการสร้างนวัตกรรมและมาตรการในการต่อต้านการทุจริตที่มีประสิทธิภาพและเท่าทันต่อพลวัตของการทุจริต รวมถึงการประเมินความเสี่ยงด้านการทุจริต เพื่อให้หน่วยงานภาครัฐ มีมาตรการ ระบบ หรือแนวทาง ในบริหารจัดการความเสี่ยงของการดำเนินงานที่อาจก่อให้เกิดการทุจริต

หากการประเมินความเสี่ยงการทุจริตของทุกหน่วยงานภาครัฐมีประสิทธิภาพที่ดีจะส่งผลให้ ปัญหาการทุจริตลดลง ลดความสูญเสียทางงบประมาณที่เกิดขึ้นกับระบบเศรษฐกิจของประเทศ ประเทศสามารถมีงบประมาณไปพัฒนาสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีให้กับประชาชน ลดต้นทุนในการดำเนินคดี สร้างความเชื่อมั่นให้กับนักลงทุนชาวต่างชาติ เสริมสร้างภาพลักษณ์ของประเทศ และยกระดับดัชนีการรับรู้ การทุจริต (Corruption Perceptions Index : CPI) เนื่องจากคะแนน CPI นั้น เป็นการสะท้อนภาพลักษณ์ การทุจริตของประเทศต่างๆ ทั่วโลกที่เราไม่สามารถปฏิเสธได้ เพราะคะแนนดัชนี CPI เป็นหนึ่งในเครื่องมือ ที่กลุ่มนักลงทุนใช้ประเมินความน่าสนใจในการลงทุนของแต่ละประเทศ โดยมองว่าการทุจริตเป็นหนึ่งในปัจจัย ที่เป็นต้นทุนหรือเป็นความเสี่ยงในการเข้ามาประกอบธุรกิจ หากประเทศใดมีคะแนนดัชนี CPI ที่สูงย่อมสะท้อนถึงภาพลักษณ์ของประเทศที่ดีและสร้างความเชื่อมั่น ดึงดูดให้นักลงทุนจากต่างประเทศ เข้ามาลงทุนเพิ่มขึ้นอีกด้วย

ส่วนที่ ๒

แนวทางการประเมินความเสี่ยงการทุจริต

การประเมินความเสี่ยงการทุจริต หน่วยงานสามารถดำเนินการตามแนวทางของหน่วยงาน ได้ทุกรูปแบบจะใช้วิธีใดในการประเมินความเสี่ยงการทุจริตก็ได้ หรือตามคู่มือฉบับเดิมตามแนวทางที่ สำนักงาน ป.ป.ท. ได้จัดทำเมื่อปี ๒๕๖๓ ซึ่งมีการเผยแพร่ไว้ในเว็บไซต์สำนักงาน ป.ป.ท. ก็ได้

สำหรับคู่มือฉบับนี้ได้นำกรอบแนวทางการบริหารจัดการความเสี่ยงตามแนวของ Committee of Sponsoring Organization of the Tread way Commission (COSO) ๑. COSO ๒๐๑๓ internal Control ๒. COSO ๒๐๑๗ Enterprise Risk Management integrating with Strategy and Performance เนื่องจาก การที่คู่มือฉบับนี้ได้นำแนวคิดทั้ง ๒๐๑๓ และ ๒๐๑๗

๒.๑ กรอบตามหลักมาตรฐาน COSO

๒.๑.๑ กรอบตาม COSO ๒๐๑๓

กรอบหลักการควบคุมภายในองค์กร (Control Environment) ตามมาตรฐาน COSO ๒๐๑๓ (Committee of Sponsoring Organizations ๒๐๑๓) ซึ่งมาตรฐาน COSO เป็นมาตรฐานที่ได้รับการยอมรับ มาตั้งแต่เริ่มออกประกาศใช้เมื่อปี ๑๙๙๒ โดยที่ผ่านมา มีการออกแนวทางด้านการควบคุมภายใน เพิ่มเติมอีก ๓ ครั้ง คือ ครั้งแรกเมื่อปี ๒๐๐๖ เป็นแนวทางด้านการทำรายงานทางการเงิน Internal Control over Financial Report Guidance for Small Public Companies ครั้งที่ ๒ เมื่อปี ๒๐๐๙ เป็นแนวทาง ด้านการกำกับ ติดตาม Guidance on Monitoring of Internal Control ครั้งที่ ๓ ในปี ๒๐๑๓ เป็นแนวทาง เพิ่มเติมด้านการควบคุมภายใน Internal Control – Integrated Framework : Framework and Appendices การปรับปรุงในปี ๒๐๑๓ นี้ยังคงยึดกรอบแนวคิดเดิมของปี ๑๙๙๒ ที่กำหนดให้มีการควบคุม ภายใน แต่เพิ่มเติมในส่วนอื่น ๆ ให้ชัดเจนขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเพิ่มเติมเรื่องการสอดส่อง ในภาพรวมของการกำกับดูแลกิจการ ดังนั้น การควบคุมภายในจึงถือว่ามีความสำคัญอย่างยิ่ง ในการที่จะตอบสนองต่อความคาดหวังของกิจการในการป้องกันเฝ้าระวังและตรวจสอบการทุจริต ภายในกิจการ COSO ได้ผลักดันให้กิจการต่าง ๆ ทำการขับเคลื่อน The Three Lines of Defense และถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของ Internal Control Framework

๑.๑.๑ มาตรฐาน COSO ๒๐๑๓ ประกอบด้วย ๕ องค์ประกอบ ๑๗ หลักการดังนี้

Source : COSO การควบคุมภายใน 2013

องค์ประกอบที่ ๑ : สภาพแวดล้อมการควบคุม (Control Environment)

- หลักการที่ ๑ – องค์กรยึดหลักความซื่อตรงและจริยธรรม
- หลักการที่ ๒ – คณะกรรมการแสดงออกถึงความรับผิดชอบต่อการกำกับดูแล
- หลักการที่ ๓ - คณะกรรมการและฝ่ายบริหาร มีอำนาจการสั่งการชัดเจน
- หลักการที่ ๔ - องค์กร จูงใจ รักษาไว้ และจูงใจพนักงาน
- หลักการที่ ๕ – องค์กรผลักดันให้ทุกตำแหน่งรับผิดชอบต่อการควบคุมภายใน

องค์ประกอบที่ ๒ : การประเมินความเสี่ยง (Risk Assessment)

- หลักการที่ ๖ – กำหนดเป้าหมายชัดเจน
- หลักการที่ ๗ – ระบุและวิเคราะห์ความเสี่ยงอย่างครอบคลุม
- หลักการที่ ๘ – พิจารณาโอกาสที่จะเกิดการทุจริต
- หลักการที่ ๙ – ระบุและประเมินความเปลี่ยนแปลงที่จะกระทบต่อการควบคุมภายใน

องค์ประกอบที่ ๓ : กิจกรรมการควบคุม (Control Activities)

- หลักการที่ ๑๐ – ควบคุมความเสี่ยงให้อยู่ในระดับที่ยอมรับได้
- หลักการที่ ๑๑ – พัฒนาระบบเทคโนโลยีที่ใช้ในการควบคุม
- หลักการที่ ๑๒ – ควบคุมให้นโยบายสามารถปฏิบัติได้

องค์ประกอบที่ ๔ : สารสนเทศและการสื่อสาร (Information and Communication)

หลักการที่ ๑๓ - องค์กรมีข้อมูลที่เกี่ยวข้องและมีคุณภาพ

หลักการที่ ๑๔ - มีการสื่อสารข้อมูลภายในองค์กร ให้การควบคุมภายในดำเนินต่อไปได้

หลักการที่ ๑๕ - มีการสื่อสารกับหน่วยงานภายนอก ในประเด็นที่อาจกระทบต่อ
การควบคุมภายใน

องค์ประกอบที่ ๕ : กิจกรรมการกำกับติดตามและประเมินผล (Monitoring Activities)

หลักการที่ ๑๖ - ติดตามและประเมินผลการควบคุมภายใน

หลักการที่ ๑๗ - ประเมินและสื่อสารข้อบกพร่องของการควบคุมภายในทันเวลา
และเหมาะสม

๑.๑.๒ กรอบหรือภาระงานในการประเมินความเสี่ยงการทุจริต มี ๔ กระบวนการ ดังนี้

Corrective : แก้ไขปัญหาที่เคยรับรู้ว่าจะเกิด สิ่งที่มีประวัติอยู่แล้ว ทำอย่างไรจะไม่ให้เกิดขึ้นซ้ำอีก

Detective : เผื่อระวัง สอดส่อง ติดตามพฤติกรรมเสี่ยง ทำอย่างไรจะตรวจพบ
ต้องสอดส่องตั้งแต่แรก ตั้งข้อบ่งชี้บางเรื่องที่น่าสงสัยทำการลดระดับความเสี่ยงนั้นหรือให้ข้อมูลเบาะแสขึ้น
แก่ผู้บริหาร

Preventive : ป้องกัน หลีกเลียง พฤติกรรมที่นำไปสู่การสุ่มเสี่ยงต่อการกระทำผิด
ในส่วนพฤติกรรมที่เคยรับรู้ว่าจะเกิดมาก่อน คาดหมายได้ว่ามีโอกาสสูงที่จะเกิดซ้ำอีก (Known Factor) ทั้งที่
รู้ว่าทำไป มีความเสี่ยงต่อการทุจริต จะต้องหลีกเลียงด้วยการปรับ Workflow ใหม่ ไม่เปิดช่องว่างให้การทุจริต
เข้ามาได้อีก

Forecasting : การพยากรณ์ประมาณการสิ่งที่จะเกิดขึ้นและป้องกันป้องปราม
ล่วงหน้าในเรื่องประเด็นที่ไม่คุ้นเคย ในส่วนที่เป็นปัจจัยความเสี่ยงที่มาจากพยากรณ์ ประมาณการล่วงหน้า
ในอนาคต (Unknown Factor)

๒.๒ กรอบตาม COSO ๒๐๑๗ (COSO ERM ๒๐๑๗)

COSO ๒๐๑๗ Enterprise Risk Management integrating with Strategy and
Performance มุ่งชี้ให้เห็นถึงการเชื่อมโยงการทำงานของกลไกการบริหารความเสี่ยงองค์กรเข้ากับกลยุทธ์
และการดำเนินงานขององค์กร ความเสี่ยงการทุจริตจึงเป็นหัวใจสำคัญเพื่อเป็นกลไกในการผลักดันให้องค์กร
บริหารความเสี่ยงการทุจริตที่มีประสิทธิภาพและสามารถสร้าง มูลค่าเพิ่ม (Value Enhancement) ให้กับ
องค์กร

๑.๒.๑ องค์ประกอบของกระบวนการบริหารความเสี่ยงองค์กร มี ๕ องค์ประกอบ ดังนี้

๑) Governance and Culture (การกำกับดูแลกิจการและวัฒนธรรมองค์กร) ประกอบด้วย บทบาทของคณะกรรมการ โครงสร้างการดำเนินงานตามเป้าหมายกลยุทธ์ การกำหนดวัฒนธรรมที่พึงประสงค์ การยึดมั่นต่อค่านิยมองค์กร และการสร้างความเข้มแข็งด้านทุนมนุษย์

๒) Strategy & Objective Setting (กลยุทธ์และวัตถุประสงค์องค์กร) ประกอบด้วย การวิเคราะห์บริบทของธุรกิจ การกำหนดระดับความสามารถในการรับความเสี่ยง การประเมินทางเลือกของกลยุทธ์จัดการความเสี่ยงองค์กร และการวางเป้าประสงค์ทางธุรกิจภายใต้ความเสี่ยง

๓) Performance (เป้าหมายผลการดำเนินงาน) ประกอบด้วย การระบุความเสี่ยง การประเมินระดับความรุนแรง การจัดลำดับความเสี่ยง การตอบสนองความเสี่ยง และการพิจารณาภาพรวมของความเสี่ยงองค์กรทั้งหมด

๔) Review & Revision (การทบทวนและปรับปรุง) ประกอบด้วย การประเมินความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจากการบริหารความเสี่ยง การทบทวนความสามารถในการจัดการและระดับความเสี่ยง และการปรับปรุงพัฒนาระบบการบริหารความเสี่ยงองค์กร

๕) Information, Communication & Reporting (สารสนเทศ การสื่อสาร และการรายงาน) ประกอบด้วย การใช้สารสนเทศสนับสนุนการบริหารความเสี่ยง การใช้ช่องทางการสื่อสารต่าง ๆ สนับสนุนการบริหารความเสี่ยง และการรายงานความสำเร็จ-การดำเนินการ รวมทั้งวัฒนธรรมความเสี่ยงที่เกิดขึ้น

สิ่งที่ COSO พยายามมุ่งเน้นนำเสนอในการปรับปรุงนี้ คือการแสดงให้เห็นว่าการบริหารความเสี่ยงองค์กรนั้น เกี่ยวข้องเชื่อมโยงกับการสร้างคุณค่าผ่านกลยุทธ์และตัวแบบธุรกิจขององค์กรอย่างแท้จริง

๑.๒.๒ การบริหารความเสี่ยงขององค์กรหรือ ERM นั้นเป็นแนวคิดในการบริหารความเสี่ยงแบบใหม่ ซึ่งแตกต่างจาก แนวคิดแบบเดิมหลายประการที่สำคัญมี ดังนี้

แบบเดิม	ERM
ทำแยกเป็นส่วน ๆ หรือฝ่าย ๆ	ทำแบบบูรณาการทั่วทั้งองค์กร
บริหารแบบตั้งรับ (รอให้เกิดปัญหาแล้วค่อยแก้ไข)	บริหารแบบเชิงรุก (ป้องกันปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้น)
ทำเป็นครั้งคราวหรือเฉพาะกิจ	ดำเนินการอย่างต่อเนื่อง
มุ่งเน้นด้านลบเพื่อลดความเสียหาย	มุ่งเน้นด้านบวกด้วยโดยแสวงหาโอกาสที่จะเป็นประโยชน์แก่องค์กร ควบคู่กับด้านลบ

๒.๓ การประเมินความเสี่ยงการทุจริตมีความแตกต่างจากการตรวจสอบภายในอย่างไร

การบริหารจัดการความเสี่ยงเป็นการทำงานในลักษณะที่ทุกภาระงานต้องประเมินความเสี่ยงก่อนปฏิบัติงานทุกครั้งและแทรกกิจกรรมการตอบโต้ความเสี่ยงไว้ก่อนเริ่มปฏิบัติงานหลักตามภาระงานปกติของการเฝ้าระวังความเสี่ยงล่วงหน้าจากทุกภาระงานร่วมกันโดยเป็นส่วนหนึ่งของความรับผิดชอบปกติที่มีการรับรู้และยอมรับจากผู้ที่เกี่ยวข้อง (ผู้นำส่งงานให้) เป็นลักษณะ Pre-Decision ส่วนการตรวจสอบภายในจะเป็นในลักษณะกำกับติดตามความเสี่ยง เป็นการสอบทาน เป็นลักษณะ Post-Decision ควบคุมและตรวจสอบโดยใช้อำนาจกฎหมาย หน่วยงานของทางราชการจะเน้นที่การปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ (Compliance) ซึ่งจำเป็นแต่ได้ผลน้อยในการสร้าง “คุณภาพ” “คุณค่า” ที่เกิดจากการตรวจสอบ นอกจากนี้ยังเป็นการเน้น “อดีต” มากกว่า “ปัจจุบัน” และ “อนาคต”

Pre-decision VS Post-decision

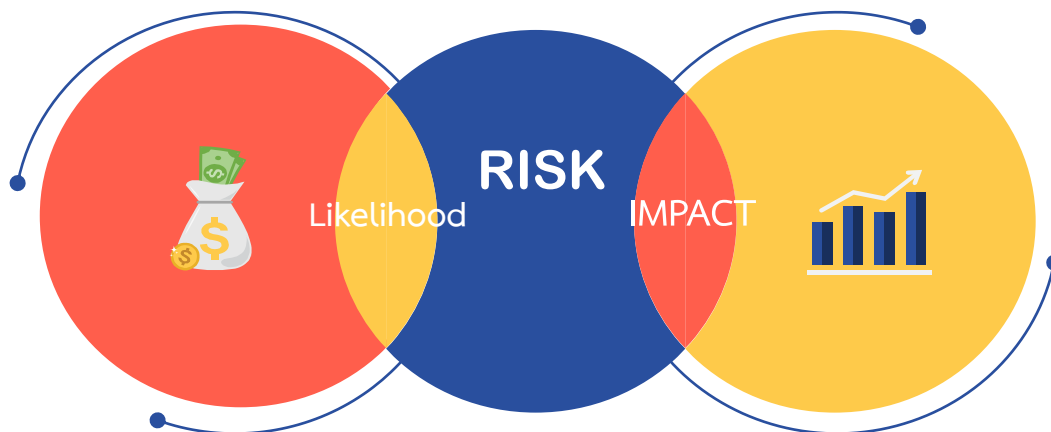
๒.๔ วิธีการประเมินความเสี่ยงการทุจริต มีขั้นตอนหลัก ๓ ขั้นตอน และตารางประกอบการประเมิน ดังนี้

- ๑) การกำหนดเกณฑ์การประเมินความเสี่ยงการทุจริต
- ๒) การประเมินความเสี่ยงการทุจริต
- ๓) การจัดทำแผนบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริต

ขั้นตอนที่ ๑ การกำหนดเกณฑ์การประเมินความเสี่ยงการทุจริต

ก่อนทำการประเมินความเสี่ยงหน่วยงานต้องกำหนดเกณฑ์สำหรับการประเมินความเสี่ยงการทุจริตของกระบวนการหรือโครงการที่ทำการประเมิน ตามความเหมาะสม โดยพิจารณาจาก ๒ ปัจจัย คือ ด้านโอกาส และด้านผลกระทบและการให้คะแนนทั้ง ๒ ปัจจัย รายละเอียด ดังนี้

- โอกาสที่จะเกิด (Likelihood) พิจารณาความเป็นไปได้ที่จะเกิดเหตุการณ์ ความเสี่ยง ในช่วงเวลาหนึ่ง ในรูปของความถี่ หรือความน่าจะเป็นที่จะเกิดเหตุการณ์นั้น ๆ
- ผลกระทบ (Impact) การวัดความรุนแรงของความเสียหายที่จะเกิดขึ้นจากความเสี่ยงนั้น โดยสามารถแบ่งเป็นผลกระทบทางการเงินและผลกระทบที่ไม่ใช่การเงิน

เกณฑ์โอกาสเกิดการทุจริต (Likelihood)

โอกาสเกิดการทุจริต (Likelihood)	
๕	โอกาสเกิดการกระทำทุจริตมากกว่า ๕ ครั้งต่อปี
๔	โอกาสเกิดการกระทำทุจริตไม่เกิน ๔ ครั้งต่อปี
๓	โอกาสเกิดการกระทำทุจริตไม่เกิน ๓ ครั้งต่อปี
๒	โอกาสเกิดการกระทำทุจริตไม่เกิน ๒ ครั้งต่อปี
๑	โอกาสเกิดการกระทำทุจริต ๑ ครั้งต่อปี

โอกาสเกิดการทุจริต (Likelihood)	
๕	เหตุการณ์ที่อาจเกิดได้สูงมาก (ร้อยละ ๑๐ ขึ้นไป)
๔	เหตุการณ์ที่อาจเกิดได้สูง (ร้อยละ ๑๐)
๓	เหตุการณ์ที่อาจเกิดขึ้นบางครั้ง (ร้อยละ ๕)
๒	เหตุการณ์ที่อาจเกิดขึ้นน้อยมาก (น้อยกว่าร้อยละ ๓)
๑	เหตุการณ์ไม่น่ามีโอกาสเกิดขึ้น (ไม่เกิดขึ้นเลย)

เกณฑ์ผลกระทบ (Impact) ทางด้านการเงิน

ระดับความรุนแรงของผลกระทบ (Impact)	
๕	กระทบต่องบประมาณและความเชื่อมั่นของสังคมระดับสูงมาก (ตั้งแต่ ๒,๐๐๐,๐๐๐ บาท ขึ้นไป)
๔	กระทบต่องบประมาณและความเชื่อมั่นของสังคมระดับสูง (ตั้งแต่ ๑,๕๐๐,๐๐๐ - ๒,๐๐๐,๐๐๐ บาท)
๓	กระทบต่องบประมาณและความเชื่อมั่นของสังคมระดับปานกลาง (ตั้งแต่ ๑,๐๐๐,๐๐๐ - ๑,๕๐๐,๐๐๐ บาท)
๒	กระทบต่องบประมาณและความเชื่อมั่นของสังคมระดับต่ำ (ตั้งแต่ ๕๐๐,๐๐๐ - ๑,๐๐๐,๐๐๐ บาท)
๑	กระทบต่องบประมาณและความเชื่อมั่นของสังคมระดับต่ำมาก (ต่ำกว่า ๕๐๐,๐๐๐ บาท)

เกณฑ์ผลกระทบ (Impact) ที่ไม่ใช่ทางการเงิน

ระดับความรุนแรงของผลกระทบ (Impact)	
๕	เกิดความเสียหายต่อรัฐเจ้าหน้าที่ที่ถูกโกงโทษข้อมูลความผิดเข้าสู่กระบวนการทางยุติธรรม
๔	ภาพลักษณ์ของหน่วยงานติดลบเรื่องความโปร่งใส สื่อมวลชน สื่อสังคมออนไลน์ลงข่าว อย่างต่อเนื่อง และสังคมให้ความสนใจ
๓	หน่วยตรวจสอบของหน่วยงาน หรือหน่วยตรวจสอบจากภายนอกเข้าตรวจสอบข้อเท็จจริง
๒	ปรากฏข่าวสื่อที่อาจพาดพิงคนภายในหน่วยงาน มีคนร้องเรียน แจ้งเบาะแส
๑	แทบจะไม่มี

เกณฑ์ผลกระทบ (Impact) ที่ไม่ใช่ทางการเงิน

ระดับความรุนแรงของผลกระทบ (Impact)	
๕	เกิดการฟ้องร้องต่อศาล หรือหน่วยงานกำกับดูแล องค์กรตรวจสอบทำการตรวจสอบความ เสียหายที่เกิดขึ้น
๔	ร้องเรียนต่อสื่อมวลชนและมีการออกข่าว
๓	มีการส่งหนังสือร้องเรียนและตั้งคำถามต่อการทำงานโดยไม่ได้รับคำตอบที่ชัดเจน
๒	เริ่มมีความกังวลและสอบถามข้อมูล
๑	แทบจะไม่มี

เกณฑ์การวัดระดับความรุนแรงของความเสี่ยงการทุจริต

Risk Score					
โอกาสเกิด	ผลกระทบ				
	๑	๒	๓	๔	๕
๕	สูง	สูง	สูงมาก	สูงมาก	สูงมาก
๔	ปานกลาง	สูง	สูง	สูงมาก	สูงมาก
๓	ต่ำ	ปานกลาง	สูง	สูง	สูงมาก
๒	ต่ำ	ต่ำ	ปานกลาง	สูง	สูงมาก
๑	ต่ำ	ต่ำ	ปานกลาง	สูง	สูง

ระดับความรุนแรงของความเสี่ยงการทุจริต

- สีเขียว หมายถึง ความเสี่ยงระดับต่ำ
- สีเหลือง หมายถึง ความเสี่ยงระดับปานกลาง
- สีส้ม หมายถึง ความเสี่ยงระดับสูง
- สีแดง หมายถึง ความเสี่ยงระดับสูงมาก

ขั้นตอนที่ ๒ การประเมินความเสี่ยงการทุจริต

เป็นขั้นตอนการระบุประเด็นความเสี่ยงการทุจริต และการจัดระดับความรุนแรงของความเสี่ยงการทุจริต การระบุประเด็นความเสี่ยงการทุจริตโดยการอธิบายรายละเอียดเหตุการณ์ที่มีโอกาสเกิด ความเสี่ยงการทุจริตว่ามีรูปแบบพฤติกรรมการณ์การทุจริตที่ในแต่ละขั้นตอนในการดำเนินงานของกระบวนการหรือโครงการที่ทำการประเมิน ให้ละเอียดและชัดเจน มากที่สุดว่า ใคร ทำอะไร ที่ไหน อย่างไร โดยผู้ปฏิบัติงานหรือรับผิดชอบ กระบวนการหรือโครงการ (Risk Owners) และตัวแทนของหน่วยงาน อาจมีการรับฟังความคิดเห็นจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียภายนอก ด้วยก็ได้ เนื่องจากการประเมินความเสี่ยงการทุจริต Risk Owners ส่วนใหญ่ไม่ยอมรับหรือบิดเบือนในความบกพร่องของตนเอง ผู้ประเมินความเสี่ยงการทุจริตจึงไม่ใช่ Risk Owners เท่านั้น

การค้นหาความเสี่ยงการทุจริต ค้นหาจาก ความเสี่ยงที่เคยเกิด หรือคาดว่าจะเกิดซ้ำสูง มีประวัติอยู่แล้ว (Known Factor) และไม่เคยเกิดหรือไม่มีประวัติมาก่อน แต่มีความเสี่ยงจากการพยากรณ์ในอนาคตว่ามีโอกาสเกิด (Unknown Factor) ในขั้นตอนนี้เป็นการตั้งสมมุติฐานหรือ เป็นการพยากรณ์ล่วงหน้าที่อาจเกิดขึ้นในอนาคตเพิ่มเติม (Scenario) เป็นการมองข้อมูลไปข้างหน้า (Forward-looking information) โดยไม่คำนึงว่าหน่วยงานมีมาตรการควบคุมความเสี่ยงการทุจริตนั้น อยู่แล้วหรือไม่ โดยการมองความเสี่ยงการทุจริตด้วยข้อมูลที่เลวร้ายที่สุด (Worst Case) หลักการที่สำคัญ ต้องไม่เอาปัญหาหรือ

ข้อจำกัด จากการบริหารงานในปัจจุบัน เช่น ทรัพยากร คน พาหนะ ระบบเทคโนโลยี ไม่มีหรือไม่พอ บุคลากรไม่มีความรู้ ความเข้าใจ ไม่มีจิตสำนึก ซึ่งเป็นความเสี่ยงที่การดำเนินงานอาจไม่บรรลุเป้าหมาย มาปนกับความเสี่ยงการทุจริต เพราะจะทำให้ละเอียดการบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริต

การให้คะแนนความเสี่ยงการทุจริตโดยพิจารณาจากขั้นตอนการดำเนินงานพิจารณาจาก ๒ ปัจจัย คือ โอกาสเกิด (Likelihood) และ ผลกระทบ (Impact) จะได้ระดับความรุนแรงของความเสี่ยงการทุจริต (Risk Score) เพื่อนำมาจัดระดับความรุนแรงของความเสี่ยงการทุจริตว่าอยู่ในระดับ สูงมาก สูง ปานกลาง หรือต่ำ

ขั้นตอนที่ ๓ การจัดทำแผนบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริต

มาตรการ หมายถึง วิธีการที่จะทำให้ได้รับผลสำเร็จ (วิธีป้องกัน) หรือแนวทางที่ตั้งขึ้นเพื่อไม่ให้เกิดสิ่งที่ไม่พึงปรารถนา แล้วนำมาจัดทำเป็นแผนบริหารความเสี่ยงการทุจริต เพื่อควบคุมหรือลดโอกาสเกิดการทุจริตโดยลำดับ ความเสี่ยงการทุจริตที่อยู่ในโซนสีแดง (Red Zone) จะถูกเลือกมาทำแผนบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริต ส่วนลำดับความเสี่ยงที่อยู่ในโซนสีส้ม สีเหลือง จะถูกเลือกในลำดับต่อมา มาตรการควบคุมความเสี่ยงการทุจริตอาจมีหลากหลายวิธีการ หน่วยงานควรทำการคัดเลือกวิธีที่ดีที่สุด และประเมินความคุ้มค่าเหมาะสมกับระดับความเสี่ยงการทุจริตที่ได้จากการประเมินมาประกอบด้วย

การจัดทำแผนบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริต ให้นำมาตรการควบคุมความเสี่ยงการทุจริตของกระบวนการหรือโครงการที่ทำการประเมินของหน่วยงานที่มีอยู่ในปัจจุบัน (Key Controls in place) มาทำการประเมินว่ามีประสิทธิภาพอยู่ในระดับใด ดี พอใช้ หรืออ่อน (ดูคำอธิบายเพิ่มเติม) เพื่อพิจารณาจัดทำมาตรการควบคุมความเสี่ยงการทุจริตเพิ่มเติม (Further Actions to be Taken) โดยมาตรการควบคุมความเสี่ยงการทุจริตควรเชื่อมโยงให้มีความสอดคล้องกับความเสี่ยงที่ประเมินไว้ และต้องมีการติดตามเพื่อประเมินการบริหารความเสี่ยงการทุจริตในกิจกรรมตามแผนบริหารความเสี่ยง ที่กำหนดไว้เพื่อเป็นการยืนยันผลการป้องกันหรือแก้ไขปัญหาว่ามีประสิทธิภาพมากน้อยเพียงใด หรืออาจต้องเพิ่มเติมหรือปรับแผนบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริตใหม่หากพบว่ารูปแบบการทุจริตหรือมีสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปตามวงจร PDCA

ระดับ	คำอธิบาย
-------	----------

	การประเมินประสิทธิภาพมาตรการควบคุมความเสี่ยงการทุจริตที่หน่วยงานมีในปัจจุบัน
ดี	การควบคุมมีความ เข้มแข็ง และดำเนินไปได้อย่าง เหมาะสม ซึ่งช่วยให้ เกิดความมั่นใจ ได้ในระดับที่สมเหตุสมผลว่าจะสามารถลดความเสี่ยงการทุจริตได้
พอใช้	การควบคุมยัง ขาดประสิทธิภาพ ถึงแม้ว่าจะไม่ทำให้เกิดผลเสียหายจากความเสี่ยงอย่างมีนัยสำคัญ แต่ก็ ควรมีการปรับปรุง เพื่อให้มั่นใจว่าจะสามารถลดความเสี่ยงการทุจริตได้
อ่อน	การควบคุม ไม่ได้มาตรฐาน ที่ยอมรับได้เนื่องจาก มีความหละหลวมและไม่มีประสิทธิผล การควบคุมไม่ทำให้มั่นใจอย่างสมเหตุสมผลว่าจะสามารถลดความเสี่ยงการทุจริตได้

ส่วนที่ ๓
การขับเคลื่อนการประเมินความเสี่ยงการทุจริต ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕
ตามที่สำนักงาน ป.ป.ท กำหนดไว้

๓.๑ การประเมินความเสี่ยงการทุจริต ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕ มีรายละเอียด ดังนี้

กระบวนการหรือโครงการที่ต้องประเมินความเสี่ยงการทุจริต ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕	
ประเภทที่	รายละเอียด
๑	<p>หน่วยงานระดับกรม/เทียบเท่า</p> <p>ที่มีการรายงานข้อร้องเรียนทาง วินัย ตามมติ ครม.๒๗ มีนาคม ๒๕๖๑ และมติ ครม. ๒๘ มกราคม ๒๕๖๓ ในปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๔ โดย ศปท. มีหน้าที่ติดตามและรวบรวมรายงานมายังสำนักงาน ป.ป.ท. ให้หน่วยงานระดับกรม/เทียบเท่า ทำการประเมินความเสี่ยงการทุจริต โดยคัดเลือกเรื่องร้องเรียน จำนวน ๑ เรื่อง (พิจารณาเรื่องร้องเรียนที่ส่งผลกระทบสูงต่อองค์กรมาบริหารจัดการเป็นลำดับแรก)</p>
๒	<p>๒.๑ หน่วยงานระดับกรม/เทียบเท่า ที่ไม่อยู่ในประเภทที่ ๑ ให้คัดเลือกกระบวนการ/โครงการ โดยคัดเลือกตามลำดับ ดังนี้</p> <p>(๑) หน่วยงานที่มีกระบวนการให้บริการตาม พรบ.การอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตของทางราชการ พ.ศ.๒๕๕๘ ให้คัดเลือก ๑ กระบวนการ</p> <p>(๒) หน่วยงานที่ไม่มีกระบวนการตาม (๑) ให้คัดเลือก แนวทางใดทางหนึ่ง ดังนี้</p> <p style="padding-left: 40px;">แนวทางที่ ๑ กระบวนการด้านการใช้อำนาจและตำแหน่งหน้าที่ จำนวน ๑ กระบวนการ</p> <p style="padding-left: 40px;">แนวทางที่ ๒ การจัดซื้อจัดจ้าง โครงการที่มีงบประมาณสูงสุด จำนวน ๑ โครงการ</p> <p>๒.๒ รัฐวิสาหกิจ ให้ทำการประเมินความเสี่ยงการทุจริตการจัดซื้อจัดจ้าง ดังนี้</p> <p>(๑) รัฐวิสาหกิจที่มีการจัดซื้อจัดจ้างที่เกี่ยวกับการพาณิชย์โดยตรง (ตามมาตรา ๗ (๑) พ.ร.บ.จัดซื้อจัดจ้างฯ) ให้จัดทำประเมินความเสี่ยงการทุจริต จำนวน ๕ โครงการหรือสัญญา</p> <p>(๒) รัฐวิสาหกิจที่ไม่มีการจัดซื้อจัดจ้างตาม (๑) ให้ทำการประเมินความเสี่ยงการทุจริตการจัดซื้อจัดจ้างโครงการที่มีงบประมาณสูงสุด จำนวน ๑ โครงการ</p> <p>๒.๓ องค์กรมหาชน ให้ทำการประเมินความเสี่ยงการทุจริต การจัดซื้อจัดจ้างโครงการที่มีงบประมาณสูงสุด จำนวน ๑ โครงการ</p>

กระบวนงานหรือโครงการที่ต้องประเมินความเสี่ยงการทุจริต ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕	
ประเภทที่	รายละเอียด
๓	จังหวัด ให้ทำการประเมินความเสี่ยงการทุจริตการจัดซื้อจัดจ้าง (งบพัฒนาจังหวัด /กลุ่มจังหวัด) ของส่วนราชการระดับภูมิภาค โครงการที่มีงบประมาณจัดซื้อจัดจ้างสูงสุด จำนวน ๑ โครงการ
๔	องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (กทม. สำนักงานเขต กทม และเมืองพัทยา) (๑) กรุงเทพมหานคร ให้ทำการประเมินความเสี่ยงการทุจริตการจัดซื้อจัดจ้างโครงการที่มีงบประมาณจัดซื้อจัดจ้างสูงสุด จำนวน ๑ โครงการ (๒) สำนักงานเขตใน กทม. ๕๐ เขต และเมืองพัทยา ให้ทำการประเมินความเสี่ยงการทุจริต กระบวนงานการให้บริการ ตาม พรบ.การอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตของทางราชการ พ.ศ.๒๕๕๘ ให้คัดเลือก ๑ กระบวนงาน

* หมายเหตุ โครงการจัดซื้อจัดจ้าง ที่ทำการประเมินความเสี่ยงการทุจริต ให้ระบุ ชื่อโครงการ/ งบประมาณ /วิธีการจัดซื้อจัดจ้าง ตาม พ.ร.บ. การจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. ๒๕๖๐

๓.๒ กลุ่มเป้าหมายและการขับเคลื่อน

๓.๒.๑ กลุ่มเป้าหมายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕ รวมจำนวน ๔๐๐ หน่วยงาน ได้แก่

- หน่วยงานระดับกรม/เทียบเท่าจำนวน ๑๔๖ หน่วยงาน
- รัฐวิสาหกิจ จำนวน ๕๑ หน่วยงาน
- องค์กรมหาชน จำนวน ๕๖ หน่วยงาน
- หน่วยงานอื่น ๆ ของรัฐ จำนวน ๑๙ หน่วยงาน
- จังหวัด จำนวน ๗๖ จังหวัด
- องค์กรปกครองรูปแบบพิเศษ (กรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตใน กทม.

๕๐ เขตและเมืองพัทยา) จำนวน ๕๒ หน่วยงาน

๓.๒.๒ กลไกการขับเคลื่อนโดยให้ศูนย์ปฏิบัติการต่อต้านการทุจริต (ศปท.) กระทรวงเคลื่อนหน่วยงานระดับกรม/เทียบเท่า รัฐวิสาหกิจ องค์กรมหาชน ภายใต้สังกัด/กำกับ ในส่วนของ ศปท. กระทรวงมหาดไทย ให้รวมจังหวัด กรุงเทพมหานคร รวมทั้งสำนักงานเขตใน กทม. ๕๐ เขต และเมืองพัทยาด้วย ทั้งนี้ให้ ศปท. กระทรวง มีข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะประกอบการรายงานมายังสำนักงาน ป.ป.ท. ด้วย

๓.๓ กำหนดการรายงาน

๔.๓.๑ รายงานการประเมินความเสี่ยงการทุจริต (รายงานรอบที่ ๑) และให้เผยแพร่บนเว็บไซต์ของหน่วยงาน ภายในเดือนเมษายน ๒๕๖๕

๔.๓.๒ รายงานผลดำเนินงานหรือความก้าวหน้าของการบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริต (รายงานรอบที่ ๒) และให้เผยแพร่บนเว็บไซต์ของหน่วยงาน ภายในเดือน พฤศจิกายน ๒๕๖๕

๔.๓.๓ จัดส่งรายงานประเมินความเสี่ยงการทุจริต (รายงานรอบที่ ๑ และรายงานรอบที่ ๒) มายังสำนักงาน ป.ป.ท. ๙๙ หมู่ ๔ อาคารซอฟต์แวร์ ปาร์ค ถนนแจ้งวัฒนะ ตำบลคลองเกลือ อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ๑๑๑๒๐ และจัดส่งไฟล์ทางไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ Email : paccmonitoring@gmail.com

๓.๔ แบบรายงาน ประกอบด้วย ๒ แบบ ดังนี้

- แบบที่ ๑ แบบรายงานการประเมินความเสี่ยงการทุจริต และแบบสรุปผลการขับเคลื่อนการรายงานการประเมินความเสี่ยงการทุจริต (รายงานรอบที่ ๑)
- แบบที่ ๒ แบบรายงานผลดำเนินงานการบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริต และแบบสรุปผลการขับเคลื่อนการรายงานผลการบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริต (รายงานรอบที่ ๒)

๓.๕ ประเภทและระดับความเสี่ยง มีดังนี้

เกณฑ์ประเมินเชิงคุณภาพ “มาตรการควบคุมความเสี่ยงการทุจริต” (Corruption Risk Control) ระดับผลการประเมิน แบ่งเป็น ๓ ระดับ (Scale) ดังนี้

โดยมีรายละเอียดเกณฑ์การประเมินแต่ละระดับจำแนกตามประเภทของการประเมินความเสี่ยงการทุจริต และการจัดทำมาตรการควบคุมความเสี่ยงการทุจริต ดังนี้

- ประเภทที่ ๑ การพิจารณาอนุมัติ อนุญาตของทางราชการ
- ประเภทที่ ๒ การใช้อำนาจและตำแหน่งหน้าที่
- ประเภทที่ ๓ จัดซื้อจัดจ้าง

๓.๖ เกณฑ์การประเมิน

เกณฑ์การประเมิน ประเภทที่ ๑ การพิจารณาอนุมัติ อนุญาตของทางราชการ

ประเภท	เกณฑ์การประเมิน“ มาตรการควบคุมความเสี่ยงการทุจริต” (Corruption Risk Control)
๑. การพิจารณาอนุมัติ อนุญาตของทางราชการ	ระดับคะแนน P (ผ่านเกณฑ์ขั้นต่ำ)
	<p>๑) มีมาตรการที่แสดงให้เห็นถึงการพัฒนา ปรับปรุงการให้บริการที่มีความโปร่งใส เช่น การปรับปรุงคู่มือการปฏิบัติงานหรือคู่มือการให้บริการประชาชนให้ชัดเจนยิ่งขึ้น เพื่อควบคุมการใช้ดุลยพินิจให้มีมาตรฐานเดียวกัน การเปิดเผยคู่มือการให้บริการประชาชนในรูปแบบที่เข้าใจง่าย และเปิดเผยในระบบออนไลน์ (Simplify and Online) เป็นต้น</p> <p>๒) แสดงให้เห็นถึงการนำมาตรการควบคุมความเสี่ยงการทุจริตที่ได้กำหนดไว้ ไปสู่การปฏิบัติ มีการบังคับใช้ หรือมีการวางระบบการขับเคลื่อนในหน่วยงาน</p>
	ระดับคะแนน G (ต้องผ่านเกณฑ์ระดับ P ก่อน)
	<p>๓) มีมาตรการ ที่แสดงให้เห็นถึงการพัฒนาประสิทธิภาพ การให้บริการด้านการอนุมัติ อนุญาต ของประชาชนให้ง่ายขึ้น เร็วขึ้น ถูกลง ลดอุปสรรค การให้บริการ การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการค้าการลงทุน อย่างไม่อย่างหนึ่ง เช่น</p> <p>(๑) การลดขั้นตอนการให้บริการ / การลดระยะเวลาการให้บริการ</p> <p>(๒) การชำระค่าธรรมเนียมการต่ออายุใบอนุญาตแทนการยื่นคำขอต่ออายุใบอนุญาต</p> <p>(๓) การพัฒนารูปแบบการให้บริการแบบอิเล็กทรอนิกส์</p> <p>(๔) อื่น ๆ เช่น วิธีการปรับปรุงงานบริการโดยยกเลิกคณะกรรมการในการพิจารณาอนุมัติ/อนุญาต หรือมีมาตรการนำเทคโนโลยีเข้ามาช่วย Digital transformation เพื่อพัฒนาประสิทธิภาพการให้บริการ การเปิดเผยคู่มือการให้บริการประชาชนในรูปแบบที่เข้าใจง่าย (Simplify and Online) มากกว่า</p>

ประเภท	เกณฑ์การประเมิน“มาตรการควบคุมความเสี่ยงการทุจริต” (Corruption Risk Control)
	<p>ภาษาไทย การจัดทำแบบฟอร์มเอกสารราชการสองภาษา เป็นต้น</p> <p>๔) มีมาตรการเสริมสร้างวัฒนธรรมการไม่รับสินบนและไม่เรียกร้อยผลประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ของกระบวนงานที่ทำการประเมินความเสี่ยงการทุจริต เช่น ระเบียบ คำสั่ง คู่มือ หรือแนวทาง ฯลฯ ที่เฉพาะเจาะจงสำหรับเจ้าหน้าที่ประเภทที่มีความเสี่ยงสูงในการที่จะทำทุจริตเนื่องจากมีลักษณะงานที่เฉพาะตัวหรือมีหน้าที่และอำนาจ โดยต้องเป็นมาตรการที่เป็นผลมาจากการประเมินความเสี่ยงการทุจริตเฉพาะกระบวนงานหรือโครงการที่ทำการประเมินความเสี่ยงเพื่อการลดหรือขจัดโอกาสการกระทำการทุจริต (ต้องไม่เป็นนโยบาย มาตรการ คู่มือ หรือ แนวทางที่ประกาศในภาพรวมของหน่วยงานที่ไม่มีการระบุเฉพาะเจาะจงที่สำหรับเจ้าหน้าที่ประเภทที่มีความเสี่ยงสูงชัดเจน)</p> <p>๕) แสดงให้เห็นถึงการนำมาตรการควบคุมความเสี่ยงการทุจริตที่ได้กำหนดไว้ไปสู่การปฏิบัติ มีการบังคับใช้ ที่ครอบคลุมหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่อยู่ในสังกัดหรือภายใต้กำกับ เช่น ส่วนราชการส่วนกลาง ส่วนราชการส่วนภูมิภาค องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ส่วนราชการส่วนกลางที่ตั้งอยู่ในภูมิภาค (ถ้ามี)</p> <p style="text-align: center;">ระดับคะแนน E (ต้องผ่านเกณฑ์ระดับ G ก่อน)</p> <p>๖) มีกระบวนการรับฟังความคิดเห็นจากผู้รับบริการ หรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียภายนอกหน่วยงาน ในการประเมินความเสี่ยงหรือการจัดทำมาตรการควบคุมความเสี่ยงการทุจริตเพื่อไปจัดทำแผนบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริต</p>

เกณฑ์การประเมิน ประเภทที่ ๒ การใช้อำนาจและตำแหน่งหน้าที่

ประเภท	เกณฑ์การประเมินแต่ละระดับจำแนกตามประเภทของการประเมินความเสี่ยง
๒.การใช้อำนาจและตำแหน่งหน้าที่	<p style="text-align: center;">ระดับคะแนน P (ผ่านเกณฑ์ขั้นต่ำ)</p> <p>๑) มีมาตรการ แนวปฏิบัติ เกณฑ์ หรือการพัฒนาระบบความโปร่งใสการใช้อำนาจและตำแหน่งหน้าที่ เช่น การควบคุม ตรวจสอบการใช้ดุลยพินิจ/หรือลดการใช้ดุลยพินิจ หรือมีมาตรการเปิดเผยข้อมูลที่เกี่ยวข้องเพื่อแสดงถึงความโปร่งใส (โดยเฉพาะขั้นตอนการดำเนินงานที่มีความเสี่ยงสูง)</p> <p>๒) แสดงให้เห็นถึงการนำมาตรการควบคุมความเสี่ยงการทุจริตที่ได้กำหนดไว้ไปสู่การปฏิบัติ มีการบังคับใช้ หรือมีการวางระบบการขับเคลื่อนในหน่วยงาน</p>

ประเภท	เกณฑ์การประเมินแต่ละระดับจำแนกตามประเภทของการประเมินความเสี่ยง
	ระดับคะแนน G (ต้องผ่านเกณฑ์ระดับ P ก่อน)
	<p>๓) มีมาตรการเสริมสร้างวัฒนธรรมการไม่รับสินบนและไม่เรียกร้องผลประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ของกระบวนงานหรืองานที่ทำการประเมินความเสี่ยงการทุจริต เช่นระเบียบ คำสั่ง คู่มือ หรือ แนวทาง ฯลฯ ที่เฉพาะเจาะจงสำหรับเจ้าหน้าที่ประเภทที่มีความเสี่ยงสูงในการที่จะทำทุจริตเนื่องจากมีลักษณะงานที่เฉพาะตัว หรือมีหน้าที่และอำนาจ โดยต้องเป็นมาตรการที่เป็นผลมาจากการประเมินความเสี่ยงการทุจริตเฉพาะกระบวนงานหรือโครงการที่ทำการประเมินความเสี่ยงเพื่อการลดหรือขจัดโอกาสการกระทำการทุจริต (ต้องไม่เป็นนโยบาย มาตรการ คู่มือ หรือ แนวทางที่ประกาศ ในภาพรวมของหน่วยงานที่ไม่มีการระบุเฉพาะเจาะจงสำหรับเจ้าหน้าที่ประเภทที่มีความเสี่ยงสูงชัดเจน)</p> <p>๔) แสดงให้เห็นถึงการนำมาตรการควบคุมความเสี่ยงการทุจริตที่ได้กำหนดไว้ไปสู่การปฏิบัติ มีการบังคับใช้ ที่ครอบคลุมหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่อยู่ในสังกัดหรือภายใต้กำกับ เช่น ส่วนราชการส่วนกลาง ส่วนราชการส่วนภูมิภาค องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ส่วนราชการส่วนกลางที่ตั้งอยู่ในภูมิภาค (ถ้ามี)</p>
	ระดับคะแนน E (ต้องผ่านเกณฑ์ระดับ G ก่อน)
	<p>๕) มีกระบวนการรับฟังความคิดเห็นจากหน่วยงานภายนอกหน่วยงานหรือบุคคลภายนอกหน่วยงาน หรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย หรือผู้รับบริการ ในการประเมินความเสี่ยงหรือการจัดทำมาตรการควบคุมความเสี่ยงการทุจริตเพื่อไปจัดทำแผนบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริต</p>

เกณฑ์การประเมิน ประเภทที่ ประเภทที่ ๓ การจัดซื้อจัดจ้าง

ประเภท	เกณฑ์การประเมินแต่ละระดับจำแนกตามประเภทของการประเมินความเสี่ยงการทุจริต
๓. การ จัดซื้อจัดจ้าง	ระดับคะแนน P (ผ่านเกณฑ์ขั้นต่ำ)
	<p>๑) มีมาตรการ ฯ เช่น แนวปฏิบัติ เกณฑ์ ระบบ เป็นต้น ที่แสดงถึงความโปร่งใสในการดำเนินโครงการจัดซื้อจัดจ้าง (โดยเฉพาะขั้นตอนการดำเนินงานที่มีความเสี่ยงสูง)</p> <p>๒) แสดงให้เห็นถึงการนำมาตรการควบคุมความเสี่ยงการทุจริตที่ได้กำหนดไว้ไปสู่การปฏิบัติ มีการบังคับใช้ หรือมีการวางระบบการขับเคลื่อนในหน่วยงาน</p>
	ระดับคะแนน G (ต้องผ่านเกณฑ์ระดับ P ก่อน)
	<p>๓) มีมาตรการเสริมสร้างวัฒนธรรมการไม่รับสินบนและไม่เรียกร้องผลประโยชน์ใน</p>

	<p>การปฏิบัติหน้าที่ของโครงการที่ทำการประเมินความเสี่ยงการทุจริต เช่น ระเบียบ คำสั่ง คู่มือ หรือ แนวทาง ฯลฯ ที่เฉพาะเจาะจงสำหรับเจ้าหน้าที่ประเภทที่มีความเสี่ยงสูง ในการที่จะทำทุจริตเนื่องจากมีลักษณะงานที่เฉพาะตัว หรือมีหน้าที่และอำนาจ โดยต้องเป็นมาตรการที่เป็นผลมาจากการประเมินความเสี่ยงการทุจริตเฉพาะกระบวนการ หรือโครงการที่ทำการประเมินความเสี่ยงเพื่อการลดหรือขจัดโอกาสการกระทำการทุจริต (ต้องไม่เป็นนโยบาย มาตรการ คู่มือ หรือ แนวทางที่ประกาศ ในภาพรวมของหน่วยงาน ที่ไม่มีการระบุเฉพาะเจาะจงสำหรับเจ้าหน้าที่ประเภทที่มีความเสี่ยงสูงชัดเจน)</p>
	<p>ระดับคะแนน E (ต้องผ่านเกณฑ์ระดับ G ก่อน)</p>
	<p>๔) มีมาตรการควบคุมความเสี่ยงการทุจริต อย่างใดอย่างหนึ่ง ดังนี้</p> <p>๔.๑ จัดให้มีมาตรการเปิดเผย (disclosure) ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับโครงการการจัดซื้อจัดจ้างที่นอกเหนือจาก พรบ.จัดซื้อจัดจ้างกำหนดให้เปิดเผย เพื่อเป็นการเปิดเผยข้อมูลที่ให้ประชาชนสามารถเข้าตรวจสอบความโปร่งใสในการดำเนินงาน เช่นอาจประยุกต์ตาม แนวการเปิดเผยข้อมูลโครงการตามแนว โครงการความโปร่งใสในการก่อสร้างภาครัฐ หรือ CoST (Infrastructure Transparency Initiative) หรือ CoST เช่น จำนวนบริษัท ที่เข้าร่วมประกวดราคา ชื่อสัญญา และเลขที่สัญญา การแก้ไขเปลี่ยนแปลงสัญญา เหตุผล ในการเปลี่ยนแปลงขอบเขตและระยะเวลาดำเนินการตามสัญญา การตรวจสอบและ รายงานการประเมินผลโครงการ เป็นต้น</p> <p>๔.๒ จัดให้มีสัญญาคุณธรรม (ความร่วมมือกัน ๒ ฝ่าย ในการป้องกันการทุจริต ในการจัดซื้อจัดจ้างข้อตกลงระหว่างรัฐกับเอกชน) ตัวอย่างการกำหนดสาระสำคัญของสัญญา คุณธรรม ทั้งนี้ อาจนำสาระสำคัญตามข้อตกลงคุณธรรม (Integrity Pact) มาประยุกต์ใช้</p> <p>ตัวอย่างเช่น ขอบเขตของงานและประกาศจัดซื้อจัดจ้าง กำหนดเงื่อนไขเพิ่มเติม ว่าผู้ประสงค์จะเข้าร่วมการเสนอราคากับหน่วยงานของรัฐจะต้องลงนามใน “สัญญา คุณธรรม” ซึ่งเป็นเอกสารที่ยื่นพร้อมกับเอกสารการยื่นข้อเสนอ หากไม่ลงนามในสัญญา คุณธรรมจะไม่มีสิทธิเข้าร่วมการเสนอราคาในโครงการนั้น</p> <p>สัญญาคุณธรรม โดยอาจจะระบุข้อความเพิ่มเติมในสัญญาคุณธรรม ระหว่างหน่วยงานของรัฐผู้ว่าจ้างกับผู้รับจ้างหรือผู้เข้าทำสัญญา ดังนี้</p> <p>๑. หน่วยงานภาครัฐ ต้องกำหนดมาตรการป้องกันการทุจริต เช่น มิให้มีการเรียกรับ หรือยอมจะรับทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดไม่ว่าเพื่อตนเองหรือผู้อื่น ในการกำหนดเงื่อนไขหรือผลประโยชน์ตอบแทน เพื่อช่วยเหลือให้ผู้ที่จะเข้ายื่นข้อเสนอ หรือผู้เข้าร่วมเสนอราคาในโครงการรายได้มีสิทธิเข้าทำสัญญากับหน่วยงานของรัฐ เจ้าของโครงการโดยไม่เป็นธรรม หรือกีดกันผู้ที่จะเข้ายื่นข้อเสนอหรือผู้เข้าร่วมเสนอราคา</p>

	<p>ในโครงการรายไดมิให้มีโอกาสเข้าแข่งขันในการยื่นข้อเสนอหรือเสนอราคาอย่างเป็นธรรม</p> <p>๒. ผู้รับจ้างหรือผู้เข้าทำสัญญา จักไม่กระทำการใด ๆ ที่เป็นการให้เสนอให้หรือรับว่าจะให้ทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใด แก่ผู้บริหาร หัวหน้าส่วนราชการ เจ้าหน้าที่ของรัฐที่รับผิดชอบหรือเกี่ยวข้องกับโครงการ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดซื้อจัดจ้าง หรือผู้ที่เข้ายื่นข้อเสนอหรือผู้เข้าร่วมเสนอราคารายอื่น เพื่อจูงใจให้กระทำการไม่กระทำการ หรือประวิงการกระทำใด ๆ อันมิชอบไม่ว่าในทางตรงหรือทางอ้อม หรือสมยอมกันในการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐเจ้าของโครงการ หรือในกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างหรือในการปฏิบัติตามสัญญา ทั้งก่อน ระหว่าง การเสนอราคา และหลังการทำสัญญาจัดซื้อจัดจ้าง</p>
--	---

๓.๗ แนวทางการจัดทำมาตรการควบคุมความเสี่ยงการทุจริต

๑) กรอบแนวความคิด

มาตรการควบคุมความเสี่ยงการทุจริตในแผนบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริตของหน่วยงานที่จัดส่งสำนักงาน ป.ป.ท. ที่ผ่าน ๆ มาพบว่าส่วนใหญ่ได้นำขั้นตอนการปฏิบัติงานตามระเบียบกฎหมายและมาตรการอบรมปลูกจิตสำนึก โครงการอบรมให้ความรู้ หรือนโยบาย มาตรการต่าง ๆ ของหน่วยงานที่ประกาศในภาพรวมขององค์กรมากำหนดเป็นมาตรการ โดยไม่สอดคล้อง ตรงประเด็นจุดเสี่ยงการทุจริตที่แท้จริง คู่มือฉบับนี้ขอนำแนวตัวอย่าง การจัดทำมาตรการควบคุมความเสี่ยงการทุจริต ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญ เพื่อให้คดีการทุจริตและประพฤติมิชอบลดลง ตามเป้าหมายแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นที่ ๒๑ การต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ แผนแม่บทย่อย ด้านการป้องกันการทุจริตและประพฤติมิชอบ

การจัดทำมาตรการเป็นวิธีการออกแบบระบบหรือกระบวนการอย่างเป็นระบบ ซึ่งสิ่งที่ต้องการอันดับแรกของการจัดทำมาตรการป้องกันความเสี่ยงการทุจริต คือ ผลลัพธ์ (Outcome) ซึ่งการที่จะบรรลุเป้าหมายจะต้องมีวิธีการ (How To) อันประกอบด้วยกระบวนการนำเข้า (Input) เช่น ขั้นตอน กระบวนการ เพื่อให้มาตรการที่ตั้งไว้บรรลุเป้าหมาย หากมีผลลัพธ์เกิดขึ้นมากกว่า ๑ อย่าง ผลลัพธ์นั้นเป็นผลพลอยได้ (By Product) ของมาตรการที่กำหนดไว้

ข้อมูลที่น่ามาจัดทำมาตรการควบคุมความเสี่ยงการทุจริต ต้องได้มาจากการรวบรวมข้อมูลวิเคราะห์ข้อมูลจากการประเมินความเสี่ยงการทุจริต ตามรูปแบบพฤติการณ์ความเสี่ยงการทุจริต เสมือนเป็นต้นน้ำ เพื่อนำมาสู่การกำหนดมาตรการได้ตรงจุด เป็นเสมือนกลางน้ำ ส่วนมาตรการที่กำหนดไว้ต้องนำสู่การบังคับใช้ ด้วยการกำกับ ติดตาม ประเมินผลเพื่อนำมาทบทวนในการปรับมาตรการให้สามารถควบคุมความเสี่ยงได้อย่างมีประสิทธิภาพ มาตรการที่ดีต้องสามารถตอบสนอง รูปแบบพฤติการณ์ของความเสี่ยงที่

ค้นพบเป็นเสมือนปลายน้ำ มาตรการต่างๆ ต้องมีการทบทวน ประเมินผลอย่างต่อเนื่อง เพราะรูปแบบการทุจริต มีการพัฒนาเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาเช่นกัน

๒) แนวตัวอย่าง การจัดทำมาตรการควบคุมความเสี่ยงการทุจริต (Corruption Risk Control)

๒.๑ การควบคุมการปฏิบัติงาน (Operational Control)

Operational Control การระบุมาตรการควบคุม ขั้นตอนตรวจสอบการทำงาน หรือข้อปฏิบัติอะไรที่ช่วยลดหรือป้องกันความเสี่ยงการทุจริต เช่น

- จัดให้มี Documentation ในการปฏิบัติงาน เช่น การบันทึกภาพ เสียง ฯลฯ
- การใช้เอกสาร การรับรองตนเองเพื่อควบคุมในขั้นตอนที่ไม่สามารถตรวจสอบได้ หรือตรวจสอบได้ยาก หรือไม่สามารถพิสูจน์ได้
 - การแบ่งแยกหน้าที่ความรับผิดชอบการตรวจสอบ ตรวจสอบ
 - การกระทบข้อมูล อย่างน้อย ๒ แหล่งข้อมูลให้ตรงกัน
 - การตรวจนับทางกายภาพจริง (ไม่ตรวจเพียงเอกสารอย่างเดียว)
 - การใช้ระบบเทคโนโลยีมาสนับสนุนการให้บริการ เพื่อลดการเผชิญหน้า
 - เปลี่ยน/ปรับ Process
 - ลดขั้นตอน ลดดุลพินิจ

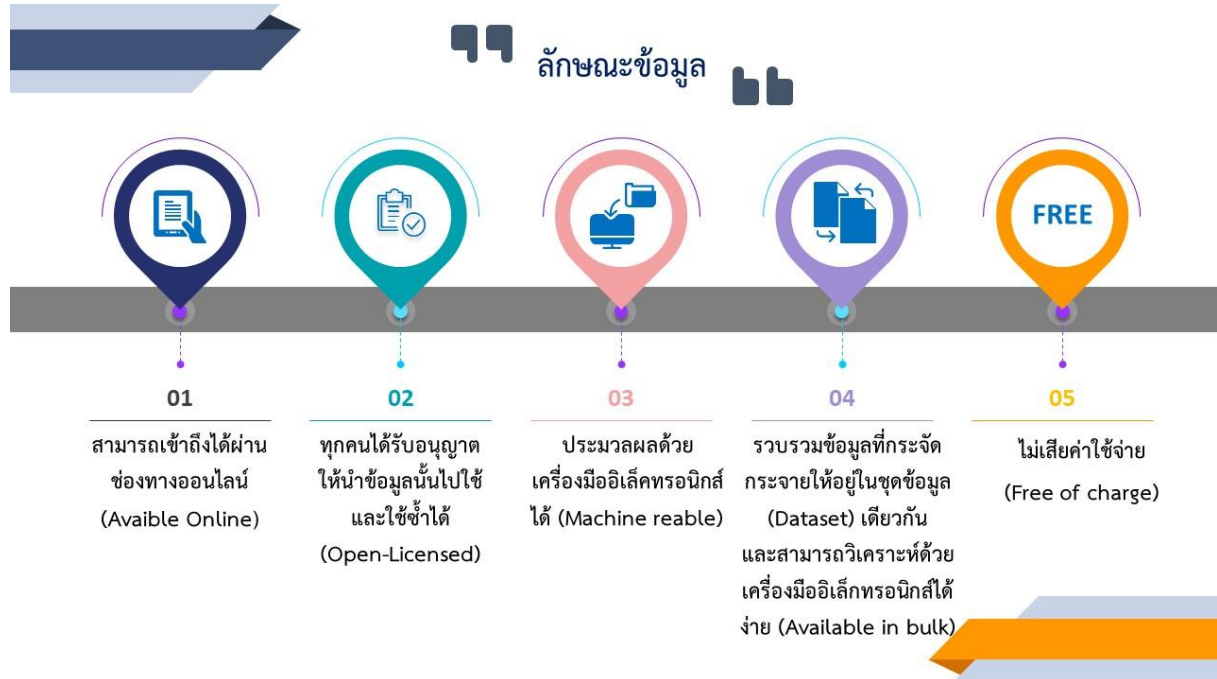
๒.๒ สภาพแวดล้อมการควบคุม (Control Environment) เช่น

๒.๒.๑ การเปิดเผยข้อมูล โดยมีนิยามที่เกี่ยวข้อง และตัวอย่างรายการข้อมูล

ข้อมูลเปิดเผยภาครัฐ หมายถึงข้อมูลของรัฐบาลที่ถูกเปิดเผยผ่านช่องทางออนไลน์เพื่อให้ทุกคนสามารถเข้าถึงนำไปใช้ต่อหรือแจกจ่ายได้โดยปราศจากข้อจำกัดใดๆ (องค์การสหประชาชาติ, ๒๐๑๖)

รัฐบาลเปิด คือ วัฒนธรรมการกำกับดูแลที่ส่งเสริมหลักการของความโปร่งใส ความซื่อสัตย์ความรับผิดชอบ และการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในอันที่จะสนับสนุนประชาธิปไตยโดยรวม (OECD, ๒๐๑๗)

คุณลักษณะของข้อมูลเปิด (World Wide Web Foudation, ๒๐๑๕)

➤ ลักษณะของข้อมูลที่เปิดเผย (Open Data)

- ๑) ข้อมูลถูกต้องครบถ้วนสมบูรณ์ (Complete)
- ๒) เป็นข้อมูลพื้นฐานไม่ถูกปรุงแต่ง (Primary)
- ๓) อยู่ในเวลาที่เหมาะสมเพื่อรักษาคุณภาพของข้อมูล (Timely)
- ๔) สะดวกในการเข้าถึง (Accessible)
- ๕) สามารถนำไปใช้ประโยชน์โดยเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์สามารถประมวลผลได้ (Machine Process able)
- ๖) ต้องเปิดเผยโดยไม่เลือกปฏิบัติ (Non-discriminatory)
- ๗) ต้องไม่มีลิขสิทธิ์ (Non-proprietary)
- ๘) ทุกคนมีสิทธิใช้ข้อมูลได้ (License-free)

๒.๓ การควบคุม การตรวจสอบ (Monitoring Control)

การออกแบบระบบตรวจเฝ้าระวัง (MONITORING SYSTEM) วงรอบการติดตามผล และ/หรือรอบ/การสุ่มตรวจสอบ ตรวจสอบอะไร ใครเป็นผู้ตรวจ เป็นระยะตั้งแต่เริ่มจนถึงสิ้นสุดโครงการ/การตรวจแบบไม่แจ้งล่วงหน้า (Surprise check) หรือการวางระบบในการตรวจสอบถ่วงดุล (Check and Balance) การแบ่งแยกหน้าที่เพื่อลดช่องทางการเกิดการทุจริต ระบบการตรวจสอบย้อนกลับ (Traceability System)

ส่วนที่ ๔

การประเมินความเสี่ยงการทุจริตและประพฤติมิชอบของสำนักงาน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.๒๕๕๐ มาตรา ๘๑ กำหนดให้มีกฎหมายเกี่ยวกับการศึกษาแห่งชาติ จึงได้มี การยกร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ ซึ่งมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ ๒๐ สิงหาคม ๒๕๔๒ เป็นต้นมา ในหมวด ๖ ว่าด้วยมาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา มาตรา ๔๙ ได้กำหนดให้มีสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา เรียกโดยย่อว่า "สมศ." มีฐานะเป็นองค์การมหาชน ซึ่งประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ ๑๑๗ ตอนที่ ๙๙ก เมื่อวันที่ ๓ พฤศจิกายน ๒๕๔๓ และมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ ๔ พฤศจิกายน ๒๕๔๓ โดยให้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาเกณฑ์ และวิธีการประเมินคุณภาพภายนอก และทำการประเมินผลการจัดการศึกษาเพื่อให้มีการตรวจสอบคุณภาพของสถานศึกษา โดยคำนึงถึงความมุ่งหมาย หลักการ และแนวทางการจัดการศึกษาในแต่ละระดับตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ โดยให้มีการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาทุกแห่งอย่างน้อยหนึ่งครั้งในทุก ๕ ปี นับตั้งแต่การประเมินครั้งสุดท้าย และเสนอผลการประเมินต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและสาธารณชน

ตามเกณฑ์การประเมินความเสี่ยงการทุจริต ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕ กำหนดให้ องค์การมหาชน ทำการประเมินความเสี่ยงการทุจริต การจัดซื้อจัดจ้างโครงการที่มีงบประมาณสูงสุด จำนวน ๑ โครงการ

ดังนั้น สำนักงานจึงเลือก “โครงการการจัดจ้างดำเนินการข่าวประชาสัมพันธ์ ผ่านสื่อ หนังสือพิมพ์ (ออฟไลน์และออนไลน์) โทรศัพท์ และสื่อ Website (PR) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕” มาใช้ในการประเมินความเสี่ยงการทุจริต

แผนบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริต/แผนรองรับความเสี่ยง ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕
สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน)

ด้านที่ ๓ โครงการจัดซื้อจัดจ้าง ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕ (โครงการที่มีงบประมาณสูงสุด)
 ชื่อโครงการ จัดจ้างดำเนินการข่าวประชาสัมพันธ์ ผ่านสื่อหนังสือพิมพ์ (ออฟไลน์และออนไลน์) โทรศัพท์ และสื่อ Website (PR) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕
 งบประมาณ ๓,๔๕๐,๐๐๐ บาท วิธีจัดซื้อจัดจ้าง ประกวดราคาอิเล็กทรอนิกส์
 ระยะเวลาดำเนินการ ๔ ไตรมาส เงินงบประมาณ เงินนอกงบประมาณ

กระบวนการ /โครงการ จัดจ้างดำเนินการข่าวประชาสัมพันธ์ ผ่านสื่อหนังสือพิมพ์ (ออฟไลน์และออนไลน์) โทรศัพท์ และสื่อ Website (PR) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕			
หน่วยงาน สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน)			
ลำดับที่	ขั้นตอนการดำเนินงาน/ประเด็นความเสี่ยง การทุจริต	ระดับความเสี่ยง การทุจริต	มาตรการควบคุมความเสี่ยงการทุจริต/แผนรองรับความเสี่ยง
๑	การจัดทำร่างขอบเขตงานหรือกำหนดคุณลักษณะเฉพาะ : การกำหนดคุณลักษณะเฉพาะ คุณสมบัติทางด้านเทคนิค ไม่เหมาะสมเกินความจำเป็น ทำให้ต้องใช้งบประมาณเกินความจำเป็น	๓	แต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำขอบเขตของงาน ที่มีความรู้ ความชำนาญเฉพาะด้าน เพื่อกำหนดคุณลักษณะเฉพาะ คุณสมบัติทางด้านเทคนิค เกณฑ์การพิจารณาให้เหมาะสมกับงบประมาณได้รับการจัดสรร

ลำดับที่	ขั้นตอนการดำเนินงาน/ประเด็นความเสี่ยง การทุจริต	ระดับความเสี่ยง การทุจริต	มาตรการควบคุมความเสี่ยงการทุจริต/แผนรองรับความเสี่ยง
๒	การบริหารสัญญา : เกี่ยวข้องกับการใช้ ดุลยพินิจของคณะกรรมการตรวจรับพัสดุฯ ซึ่งมีโอกาสใช้อย่างไม่เหมาะสม อาจมีการเอื้อ ประโยชน์กัน	๑	แต่งตั้งคณะกรรมการตรวจรับพัสดุ ที่มีความรู้ ความชำนาญเฉพาะด้าน เพื่อควบคุม การบริหารสัญญาและตรวจรับพัสดุอย่างโปร่งใส เป็นธรรม ตรวจสอบได้

คำอธิบายตาราง แผนบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริต

- (๑) **ขั้นตอนการดำเนินงาน/ประเด็นความเสี่ยงการทุจริต** : ระบุขั้นตอนการดำเนินงาน/ประเด็นความเสี่ยงการทุจริต ตามตารางการประเมินความเสี่ยง
การทุจริต เฉพาะขั้นตอนที่มีความเสี่ยงในระดับสูงมาก สูง หรือ ปานกลาง
- (๒) **ระดับความเสี่ยงการทุจริต** : ระบุระดับความเสี่ยงตามตารางการประเมินความเสี่ยงการทุจริต
- (๓) **มาตรการควบคุมความเสี่ยงการทุจริต** : ระบุมาตรการควบคุมความเสี่ยงการทุจริต และรายละเอียดของมาตรการฯ เช่น แนวทาง รูปแบบ วิธีการดำเนินการ วิธีการนำ
มาตรการฯ ไปสู่การปฏิบัติหรือบังคับใช้ ระยะเวลาดำเนินการ ฯลฯ ให้ชัดเจน

แบบรายงานการประเมินความเสี่ยงการทุจริต

ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕

<p>แบบสรุปรายงานการประเมินความเสี่ยงการทุจริต ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕</p> <p>สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน)</p> <p>รอบที่ ๑ แผนบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริต</p> <p>จำนวนรวม ๑..... หน่วยงาน</p>			
ชื่อหน่วยงาน.....สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน).....			
<p>ด้านที่ ๓ โครงการจัดซื้อจัดจ้างประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕</p> <p>๑.ชื่อโครงการ จัดจ้างดำเนินการข่าวประชาสัมพันธ์ ผ่านสื่อหนังสือพิมพ์ (ออฟไลน์และออนไลน์) โทรศัพท์ และสื่อ Website (PR) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕</p> <p>๒.งบประมาณ..... ๓,๔๕๐,๐๐๐... บาท วิธีจัดซื้อจัดจ้าง...วิธีการคัดเลือก.....ระยะเวลาดำเนินการ.....๔ ไตรมาส.....</p> <p style="text-align: center;">☒ เงินงบประมาณ ☐ เงินนอกงบประมาณ</p> <p>๓. ส่วนราชการที่ดำเนินการจัดซื้อจัดจ้าง.....-..... (กรณีงบประมาณจังหวัด/กลุ่มจังหวัด)</p> <p>๔. ส่งรายละเอียดประมาณการงบประมาณโครงการในรูปแบบไฟล์ MS World หรือไฟล์ MS Excel (ตามแบบ)</p> <p style="text-align: center;">☒ ส่งพร้อมรายงานรอบที่ ๑ ☐ ไม่ได้ส่ง เหตุผล.....</p>			
ที่	ขั้นตอนที่มีความเสี่ยงและรายละเอียดประเด็นความเสี่ยงการทุจริต	ระดับความเสี่ยงการทุจริต	รายละเอียดมาตรการควบคุมความเสี่ยงการทุจริต
๑	<p>ขั้นตอนที่มีความเสี่ยง : การจัดทำร่างขอบเขตงาน หรือ กำหนดคุณลักษณะเฉพาะ</p> <p>รายละเอียดประเด็นความเสี่ยงการทุจริต : การกำหนดคุณลักษณะเฉพาะคุณสมบัติทางด้านเทคนิคไม่เหมาะสมเกินความจำเป็น ทำให้ต้องใช้งบประมาณเกินความจำเป็น</p>	ต่ำ	<p>แต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำขอบเขตของงาน ที่มีความรู้ ความชำนาญเฉพาะด้าน เพื่อกำหนดคุณลักษณะเฉพาะคุณสมบัติทางด้านเทคนิค เกณฑ์การพิจารณาให้เหมาะสมกับงบประมาณที่ได้รับ</p> <p>การจัดสรร</p>
๒	<p>ขั้นตอนที่มีความเสี่ยง : การบริหารสัญญา</p> <p>รายละเอียดประเด็นความเสี่ยงการทุจริต : เกี่ยวข้องกับการใช้ดุลยพินิจของคณะกรรมการตรวจรับพัสดุฯ ซึ่งมีโอกาสใช้อย่างไม่เหมาะสม อาจมีการเอื้อประโยชน์กัน</p>	ต่ำ	<p>แต่งตั้งคณะกรรมการตรวจรับพัสดุที่มีความรู้ ความชำนาญเฉพาะด้าน เพื่อควบคุมการบริหารสัญญาและตรวจรับพัสดุอย่างโปร่งใส เป็นธรรม ตรวจสอบได้</p>

แบบแสดงรายละเอียดประมาณการงบประมาณโครงการจัดซื้อจัดจ้าง ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕ สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน)				
โครงการจัดซื้อจัดจ้างประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕ ชื่อโครงการ จัดจ้างดำเนินการข่าวประชาสัมพันธ์ ผ่านสื่อหนังสือพิมพ์ (ออฟไลน์และออนไลน์) โทรทัศน์ และสื่อ Website (PR) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕ งบประมาณ..... ๓,๔๕๐,๐๐๐..... บาท วิธีจัดซื้อจัดจ้าง....วิธีการคัดเลือก.....ระยะเวลาดำเนินการ.....๔ ไตรมาส..... ☒ เงินงบประมาณ ☐ เงินนอกงบประมาณ				
ที่	รายการ	รายละเอียด (ประเภท จำนวน คุณลักษณะ (Spec) อื่นๆ)	ประมาณการงบประมาณ (Cost breakdown)	รวมงบประมาณ (บาท)
๑	จัดทำเนื้อหาและแผนการดำเนินงานที่สอดคล้องกับกลุ่มเป้าหมาย ได้ตระหนักถึงคุณค่า คุณประโยชน์และมีทัศนคติที่ดีต่อการประเมินคุณภาพภายนอก และเกิดความตื่นตัวในการนำผลประเมินคุณภาพภายนอกไปใช้เพื่อเกิดประโยชน์สูงสุด และเกิดภาพลักษณ์ที่ดีของ สมศ. ตลอดจนได้รับการยอมรับจากกลุ่มเป้าหมายและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	จัดทำแผนประชาสัมพันธ์โดยผู้รับจ้างต้องกำหนดประเด็นและรายละเอียดที่ชัดเจนเพื่อเผยแพร่ให้เหมาะสมตามช่วงเวลาให้ครอบคลุมทุกสื่อตามข้อกำหนดของ สมศ. จัดทำข่าวประชาสัมพันธ์ที่น่าสนใจเนื้อหาตามประเด็นที่ สมศ. ให้ความเห็นชอบแล้ว เผยแพร่ผ่านสื่อหนังสือพิมพ์ที่มีหน้าการศึกษา ไม่น้อยกว่า ๑๒ ครั้ง ตลอดสัญญาในหนังสือพิมพ์ต่าง ๆ จัดส่งรายงานสรุปผลงานจากการทำงานประจำเดือน ในรูปแบบ File และเล่มรายงาน กำหนดส่งภายในไม่เกินระยะเวลา ๗ วันทำการของเดือนถัดไป จัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการดำเนินงานของ สมศ. ระหว่างสื่อมวลชนสายการศึกษาและผู้บริหาร สมศ. ตามโอกาสอันสมควร	๓,๔๕๐,๐๐๐	๓,๔๕๐,๐๐๐

ที่	รายการ	รายละเอียด (ประเภท จำนวน คุณลักษณะ (Spec) อื่นๆ)	ประมาณการงบประมาณ (Cost breakdown)	รวมงบประมาณ (บาท)
		จัดทำแบบสำรวจความพึงพอใจและ ข้อคิดเห็นในการรับรู้การ ประชาสัมพันธ์ของ สมศ. พร้อม จัดทำรายงานสรุปผลประชาสัมพันธ์ ตั้งแต่เริ่มสัญญาจนถึงเดือนมีนาคม ๒๕๖๕ และ ตั้งแต่เริ่มสัญญาจนถึง เดือนกันยายน ๒๕๖๕ เพื่อนำเสนอ ต่อ สมศ.		
รวมงบประมาณทั้งสิ้น				๓,๔๕๐,๐๐๐

